[2023] 4 ਐਸ ਸੀ ਆਰ

ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ @ ਸ਼ਿਵ @ ਸ਼ਿਵਮੂਰਤੀ

ਬਨਾਮ.

ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ

(2023 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 942)

28 ਮਾਰਚ, 2023

[ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਦੰਡ ਕੋਡ, 1860- 366,376 ਅਤੇ 302 - ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਯੂ/ਐਸ. ਐਸ. ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. 366,376 ਅਤੇ 302 ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। – ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਣ ਉਰਫ ਮੁਰੂਗਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇੱਕ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ। – ਆਯੋਜਿਤਃ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਣ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਕੈਦ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਆਦ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੱਕ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ - ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਇੱਕ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ-ਕੇਸ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ,
ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ 1. ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਿਆਦ ਲਈ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 7][674-ਬੀ]
2. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਕੁਚਿਤ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਤੋਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਕੈਦ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਆਦ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ। [ਪੈਰਾ 11][676- ਐੱਫ-ਜੀ]

3. ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਕੇਸ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਕੇਸ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਆਫੀ ਆਦਿ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। [ਪੈਰਾ 12][677-ਏ-ਸੀ]

4. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਇੱਕ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 53 ਵਿੱਚ "ਦੂਜੀ" ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਵੀਹ ਸਾਲ, ਤੀਹ ਸਾਲ ਆਦਿ। ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 433 ਏ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। [ਪੈਰਾ 13][677- ਜੀ-ਐਚ; 678-ਏ]

5. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੱਕ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 27 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਬੱਚਾ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਅਪਰਾਧ ਸੀ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਹੈ,

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15][678- ਜੀ-ਐੱਚ; 679- ਏ]

6. ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਲਨ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਨਰਮੀ ਦਿਖਾਉਣ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ' ਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 16][679-ਬੀ-ਡੀ]
ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਣ ਉਰਫ ਮੁਰੂਗਨ ਅਤੇ ਹੋਰ 2016 (7) ਐਸਸੀਸੀ 1: [2015] 14 ਐਸਸੀਆਰ 613- ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ.
ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਦਦਾਨੰਦ (2) ਉਰਫ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ 2008 (13) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 767: [2008] 11 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 93; ਸਾਹਿਬ ਹੁਸੈਨ ਉਰਫ ਸਾਹਿਬ ਜਾਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ 2013 ਵਿੱਚ (9) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 778: [2013] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1019; ਗੁਰਵੈਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਗਾਲਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 2013 ਵਿੱਚ (10) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 631: [2013] 17 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 983-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(2015) 14 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 613	ਤੋਂ ਬਾਅਦ	ਪੈਰਾ 3
[2008] 11 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 93	ਦਾ ਹਵਾਲਾ	ਪੈਰਾ 3
[2013] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1019	ਦਾ ਹਵਾਲਾ	ਪੈਰਾ 4
[2013] 17 ਐੱਸਸੀਆਰ 98	ਦਾ ਹਵਾਲਾ	ਪੈਰਾ 4

ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ: 2023 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 942.
2011 ਦੇ ਸੀਆਰਐਲਏ ਨੰਬਰ. 245 ਵਿੱਚ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 31.05.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ.

ਮੈਸਰਜ਼ ਲਈ ਕੇ. ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ, ਸ਼ੇਖਰ ਜੀ. ਦੇਵਸਾ, ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਥਸ਼ਮਿਥਾ ਮੁਥੰਨਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਸ਼ਸ਼ੀ ਭੂਸ਼ਣ, ਸੁਨੀਲ ਅੰਬਾਵੇਲਿਲ। ਦੇਵਾਸਾ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਐਡ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।
ਸ਼ੁਭਰਾਂਸ਼ੂ ਪਾਧੀ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਬੰਸ਼ਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰੀ ਸ਼ੰਕਰ, ਨੀਰੋਪ ਸੁਕਰਿਤੀ, ਓਵੀਅਸ ਮੁਹੰਮਦ, ਐਡ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.
ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
ਅਭੈ ਐਸ. ਓ. ਕੇ. ਏ., ਜੇ.
1. ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖੀ ਸਲਾਹ ਸੁਣੀ।
ਵਾਸਤਵਿਕ ਪਹਿਲੂ

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ.') ਦੀ ਧਾਰਾ 366,376 ਅਤੇ 302 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ (ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਕੋਰਟ) ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 21 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਜ਼ਾ ਉੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਆਂ
3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਣ ਉਰਫ ਮੁਰੂਗਨ ਅਤੇ ਓਰਸ. 1 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇੱਕ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਿਆਦ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਦਦਾਨੰਦ (2) ਉਰਫ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਣ [1] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 105 ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਬਦਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ, ਇਸ ਲਈ,

1 2016 (7) ਐਸਸੀਸੀ 1

2 2008 (13) ਐਸਸੀਸੀ 767

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

4. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਹਿਬ ਹੁਸੈਨ ਉਰਫ ਸਾਹਿਬ ਜਾਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਗਾਲਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।[4]

5. ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 22 ਸਾਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਜਵਾਨ ਪਤਨੀ, ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਬੱਚਾ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਆਚਰਣ ਸਾਰੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਬੀ.ਏ. ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਡਿਗਰੀ ਕੋਰਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਲਗਭਗ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲ ਅਤੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟੀ ਹੈ।

6. ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਭਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਨਜ਼ਰੀਆ

7. ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤੀਜੇ ਅਧਿਆਇ ਤਹਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 53 ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈਃ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਉਮਰ ਕੈਦ, ਕੈਦ (ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਖ਼ਤ ਜਾਂ ਸਧਾਰਨ) ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ। ਇਹ
ਵੀ ਇੱਕ ਸੈਟਲਡ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ

3 2013 (9) ਐਸਸੀਸੀ 778
4 2013 (10) ਐਸਸੀਸੀ 631

ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੈਦ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਸੀ') ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਿਆਦ ਲਈ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਸੀਅਧੀਨ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਦਦਾਨੰਦ 2 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 56 ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ

"56. ਪਰ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 14 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਬਰਾਬਰ, ਜੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਹੇਗੜ੍ਹੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 28-3-1994 ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ, ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ, 2009 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਵਾਬ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਮਾਪਦੰਡ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ, ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ; ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਦੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਆਫੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਠੋਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ, ਬਲਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ, ਜੋ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਇਕਸਾਰ ਨੀਤੀ ਵਜੋਂ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਭਗ ਤੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਲਬੀਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [(1979) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 745:1979 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ.) 848] ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ (ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ . 753)

"14. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਘਟਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੁਟਨੋਟ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ [ਰਾਜਿੰਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਯੂ ਪੀ ਦਾ ਰਾਜ, (1979) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 646:1979 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ (CRI) 749]।

ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ, ਜਿਸਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਅਰਥ ਹੈ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਕੈਦ, ਪਰ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ 10 ਤੋਂ 14 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਕਲਪ 'ਤੇ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਮਰ ਭਰ ਚੱਲੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਖੂਨੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੇ ਅਸਧਾਰਨ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਦੇ ਜੋਖਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਤਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ (1979) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 745:1979 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ.)848 ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਰਸਮੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
(ਜ਼ੋਰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ)

9. ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਣ 1 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਉਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਪੈਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈਃ

"50। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਅਤੇ ਡੀ. ਐੱਸ. ਪੀ. ਈ. ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਸੀਰੀਆਟਿਮ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ (ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਣ ਕੇਸ [ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਣ, (2014) 11 ਐਸਸੀਸੀ 1: (2014) 3 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 1], ਐਸਸੀਸੀ ਪੀ. 19, ਪੈਰਾ 52)

"52.1. ਕੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 53 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੈਦੀ ਦੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਉਮਰ ਲਈ ਕੈਦ ਹੈ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਪੈਰਾ 91 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

93 ਦੇ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਦਦਾਨੰਦ (2) [ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਦਦਾਨੰਦ (2) ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (2008) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 767: (2009) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ.) 113], ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

10. ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ (ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿਚਾਰ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 53 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਕੈਦ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਫੀ, ਪਰਿਵਰਤਨ ਆਦਿ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਪਲਬਧ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੈਰਾ 105 ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

"105. ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਕੈਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਆਦ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ)

11. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਕੁਚਿਤ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਤੋਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਕੈਦ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਆਦ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ।

12. ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ' ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ 'ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 53 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ' ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਕੇਸ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਕੇਸ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਆਫੀ ਆਦਿ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਣ 1 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 104 ਵਿੱਚ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ

"104. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਹੋਰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਜਾਂ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਆਦ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 20,30 ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ)

13. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਇੱਕ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 53 ਵਿੱਚ "ਦੂਜੀ" ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਵੀਹ ਸਾਲ, ਤੀਹ ਸਾਲ ਅਤੇ

ਇਸ ਲਈ. ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 433 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

14. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਤੱਥ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਦੇਣਗੇ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਔਰਤ, ਜੋ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਿਟੀ, ਬੰਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਜਾਂ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਹਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰੂਟਾਂ 'ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਵਾਹਨ ਵਿੱਚ 2:00. ਤੇ ਦਫਤਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ. ਉਹ ਰੂਟ ਨੰਬਰ. 131 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀ, ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰੂਟ ਨੰਬਰ. 131 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਵਾਹਨ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰੂਟ ਨੰਬਰ 405 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਉਸ ਦੇ ਵਾਹਨ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।
ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਚਾਚੇ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲਾਪਤਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੱਪੜੇ, ਜੁੱਤੇ ਆਦਿ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੇੜੇ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 28 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਇਸ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਛੋਟਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

15. ਕਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈ. ਟੀ. ਹੱਬ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਬੰਗਲੁਰੂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿਲੀਕਾਨ ਵੈਲੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਗਾਹਕ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੱਕ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 27 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਬੱਚਾ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਅਪਰਾਧ ਸੀ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਸਭ ਕਈ ਕਾਰਕ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ।

16. ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਲਨ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਨਰਮੀ ਦਿਖਾਉਣ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ' ਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

17. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੋਧਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਸਲ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤੀਹ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਕ: ਰਾਉਲ ਸਾਵੰਤ ਅਤੇ ਅਰਸ਼ ਚੌਧਰੀ, ਐਲਸੀ ਆਰਏਜ਼)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- **ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।**

Advocate Shifa Kler